

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Evaluatie Mediafonds
Datum	06-01-2026
Documentnummer	UTSP-229883168-11752
Van	Ingeborg Hoogveld
Telefoonnummer	+31625735977
E-mailadres	ingeborg.hoogveld@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	STB
Team	STB
Portefeuillehouder	CvdK
Bijlage	Motie 17 'Vliegende Start'
	Evaluatie Mediafonds

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie / samenvatting:

Er is een evaluatie uitgevoerd naar het Mediafonds van de Provincie Utrecht dat in 2022 is opgericht. De onderzoekers zeggen dat het bestaan en de werkwijze van het Mediafonds Provincie Utrecht zeer wordt gewaardeerd. Sinds 2023 zijn dankzij het Mediafonds tientallen uiteenlopende projecten tot stand gekomen. Van documentaires en onderzoeksjournalistiek tot podcasts, burgerjournalistiek en multimediale debatten. Deze projecten laten zien dat het Mediafonds niet alleen heeft geleid tot meer productie en diversiteit in het aanbod, maar ook tot een zichtbare professionaliseringsslag in de Utrechtse journalistiek. De projecten die via het Mediafonds tot stand komen dragen ook bij aan democratisering in de praktijk: inwoners worden beter geïnformeerd, krijgen meer inzicht in lokale besluitvorming en voelen zich vaker betrokken bij maatschappelijke thema's. Het merendeel van de projecten draagt duidelijk bij aan bewustwording en publiek debat.

Inleiding:

In september vorig jaar bent u op de hoogte gebracht van de voortgang van het Mediafonds en de voorgenomen evaluatie en de opzet daarvan (UTSP-1905521274-557). Het Mediafonds is door ons opgericht in 2022 en heeft in 2023 de eerste projecten ondersteund. De evaluatie richt zich op de jaren 23, 24 en het eerste kwartaal van 2025.

De evaluatie richt zich op twee hoofdvragen:

1. In welke mate draagt het Mediafonds provincie Utrecht bij aan de versterking van de regionale en lokale journalistiek?
2. In welke mate draagt het Mediafonds provincie Utrecht bij aan de democratisering in de provincie

Toelichting:

In motie 17 'Vliegende Start voor de lokale journalistiek' en in het coalitieakkoord 'Aan de slag voor Utrecht' (2023 – 2027) staat dat een evaluatie wordt uitgevoerd naar het Mediafonds. Hiermee kan worden afgewogen of overgegaan kan worden tot het structureel beschikbaar stellen van financiële middelen.

Conclusies:

Uit het onderzoek blijkt dat het bestaan en de werkwijze van het Mediafonds Provincie Utrecht zeer wordt gewaardeerd. Het aanvraagproces is laagdrempelig en gebruiksvriendelijk, ook voor zelfstandig werkende journalisten, kleine media-initiatieven en beginnende journalisten. De mogelijkheid om een mondelinge toelichting te geven over de aanvraag, de persoonlijke benadering en de flexibiliteit van het Mediafonds komen als zeer positief uit de evaluatie.

Uit het feit dat het fonds elk jaar wordt overvraagd blijkt de bevoegenheid van de journalisten en de behoefte aan financiële ondersteuning van lokale en regionale journalistieke producties. Sinds de start in 2023 ontving het Mediafonds vele aanvragen van mediaorganisaties en journalisten. Binnen het geheel aan aanvragen zitten er relatief veel van omroepen (lokaal, streek en regio), die vaak goed uitgewerkte plannen indienen. Het aantal aanvragen waarin (media-) organisaties een samenwerking aangaan neemt toe en dat geldt ook voor de kwaliteit van de aanvragen.

Sinds 2023 zijn dankzij het Mediafonds tientallen uiteenlopende projecten tot stand gekomen. Van documentaires en onderzoeksjournalistiek tot podcasts, burgerjournalistiek en multimediale debatten. Deze projecten laten zien dat het Mediafonds niet alleen heeft geleid tot meer productie en diversiteit in het aanbod, maar ook tot een zichtbare professionaliseringsslag in de Utrechtse journalistiek. De projecten van de mediaorganisaties bieden een breed scala aan inhoudelijke thema's, van wonen en cultuur tot armoede en democratie.

Dankzij de vrijheid die het Mediafonds biedt aan de vorm en het onderwerp van de journalistieke producten kunnen makers experimenteren met langere looptijden, vernieuwende formats en diepgravende dossiers. Ook stimuleert het Mediafonds samenwerkingen van media met bibliotheken, scholen en maatschappelijke organisaties, wat het bereik en de maatschappelijke relevantie van de journalistieke producten vergroot. Daarnaast openen projecten nieuwe perspectieven voor redacties en leiden ze soms tot maatschappelijke of politieke actie, zoals gemeenteraadsdebatten naar aanleiding van onderzoeksprojecten. Er is bovendien een rol weggelegd voor burgerjournalistiek en buurtcorrespondenten, die het eigenaarschap van inwoners versterken en de diversiteit aan verhalen vergroten.

De projecten die via het Mediafonds tot stand komen dragen ook bij aan democratisering in de praktijk: inwoners worden beter geïnformeerd, krijgen meer inzicht in lokale besluitvorming en voelen zich vaker betrokken bij maatschappelijke thema's. Het merendeel van de projecten draagt duidelijk bij aan bewustwording en publiek debat. Sommige projecten bereiken een nieuwe doelgroep, zoals inwoners die normaal geen lokale journalistiek volgen en sommige projecten hebben geleid tot vervolgacties — van politieke vragen tot burgerinitiatieven.

Anno 2025 is er daarom niet zozeer sprake van méér mediaorganisaties dan voor de oprichting van het Mediafonds, maar wel van meer journalistieke productie, grotere inhoudelijke variatie, meer samenwerking tussen journalisten, mediaorganisaties en andere organisaties en een bijdrage aan democratisering.

Uit het onderzoek komt ook een aantal aandachtspunten naar voren:

Het Mediafonds provincie Utrecht heeft een bijdrage geleverd aan de diversiteit en verspreiding van journalistieke producties van verschillende mediaorganisaties. De geografische spreiding wijst wel op een zekere concentratie van onderwerpen van journalistieke producties in de stad Utrecht. Daar komt de vaststelling bij dat er weinig regionale en lokale kranten zijn onder de aanvragers. Er lijkt in de aanvragen een trend te zijn waarbij steeds meer regionale mediaplatforms, zoals RTV Utrecht en de streekomroepen de productie van lokale content op zich nemen. Dit lijkt te duiden op een verschuiving van kleinere, lokale media-initiatieven naar grotere. Het Mediafonds zou daarom de aandacht kunnen richten op verschillende kleine media-initiatieven verspreid over de provincie en journalisten die op wijk- en dorpsniveau werken.

Daarnaast zou het Mediafonds kunnen onderzoeken wat de redenen zijn dat de regionale, lokale en buurtkranten in de provincie achterblijven in de aanvragen en honoreringen. Deze aandachtspunten sluiten aan bij acties die het Mediafonds provincie Utrecht al in gang heeft gezet. Dat geldt ook voor het aanjagen van aanvragen voor projecten die andere journalistieke vormen uitproberen, aan een lokale journalistieke infrastructuur bijdragen en in samenwerking met specifieke doelgroepen (jongeren, wijkbewoners etc.) tot stand komen.

Het onderzoek laat ook zien dat het Mediafonds in de toekomst nog meer structurele impact kan realiseren. De huidige effecten zijn vaak projectmatig en tijdelijk: zodra de subsidie stopt, verdwijnt de capaciteit en daarmee

de continuïteit van de journalistieke functies. Projectmatige ondersteuning is natuurlijk de kern van het Mediafonds, maar kansen liggen in 1) meerjarige ondersteuning van formats en redacties, die zich in eerdere projecten bewezen hebben 2) de introductie van dossiersubsidies (naast de projectsubsidies), waarmee een onderwerp langdurig gevolgd kan worden zonder dat het journalistieke product van te voren vaststaat 3) meer aandacht voor die gebieden in de provincie waar geen structurele nieuwsvoorziening (de witte vlekken) is en 4) voorbeeldprojecten selecteren en laten terugkeren en overdragen (kennisdelen).

Financiële consequenties:

Wij hebben kennisgenomen van de evaluatie en beschouwen de conclusies als positief en voelen ons gesterkt in onze ambitie om de lokale en regionale journalistiek te versterken en daarmee ook een bijdrage aan de versterking van de democratie te leveren. Wij zullen een eventueel besluit tot structurele financiering van het fonds betrekken bij de integrale afweging bij de Kadernota 2027.

Overige financiën:

- Bij de kadernota 2023 is voor het fonds meerjarig geld begroot tot en met 2025.
- Omdat de subsidieperiode van het fonds van 1 juli tot en met 30 juni loopt, is er nog een half jaar te overbruggen indien het fonds vanaf 2027 structureel wordt gefinancierd.
- De begroting van het programma Bestuur wordt hiertoe omwille van continuïteit van het fonds in 2026 met € 150 000,- extra belast.
- Vanaf 2027 kan financiering gerealiseerd worden via de kadernota en begroting 2027.

Vervolgprocedure / voortgang:

In de evaluatie staan aanbevelingen waarmee het Mediafonds nu al aan de slag kan. Zij hebben toegezegd deze in 2026 uit te voeren. Dit betreft onder meer het stimuleren van aanvragen van kleine media, aandacht voor 'witte plekken', bijeenkomsten organiseren en succesvolle projecten bespreken. Voor aanbevelingen die meer inzet vragen van het fonds, zoals het honoreren en begeleiden van meerjarige ondersteuning en dossiersubsidies maken zij al een begin maar wachten zij voor een goede uitvoering ervan een besluit van Provinciale Staten voor structurele financiering vanaf 2027 af.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen